

Adviescollege
toetsing regeldruk

> Retouradres Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
De heer H.M. de Jonge
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Onze referentie [REDACTED] ATR0824/2020-U058
Uw referentie

Datum 23 april 2020
Betreft Wetsvoorstel aanpak meervoudige problematiek sociaal domein

ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

T 070 310 86 66
E info@atr-regeldruk.nl
www.atr-regeldruk.nl

Geachte heer De Jonge,

Op 19 maart 2020 is aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) voor advies voorgelegd het Wetsvoorstel aanpak meervoudige problematiek sociaal domein. Er is ook een internetconsultatie gestart, waarvan de reactietermijn op 14 mei 2020 verstrijkt.

Aanleiding, context en inhoud

Belangrijk doel van de decentralisatie in 2015 van verschillende taken in het sociaal domein naar het gemeentebestuur is om burgers passende ondersteuning te bieden bij het behouden en vergroten van zelfredzaamheid en participatie. Dit doel is opgenomen in de toelichtingen op wetten als de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet. Niet het verstrekken van (standaard) voorzieningen moet voorop staan, maar de individuele ondersteuningsbehoefte van de burger. Het gevolg is dat gemeenten, waar nodig, integrale ondersteuning over de verschillende domeinen heen bieden (onder het adagium 'een gezin, een plan, een regisseur'). Aan integrale ondersteuning is vooral behoefte bij meervoudige problematiek. Dat is bijvoorbeeld het geval als een individu behoefte heeft aan zowel maatschappelijke als inkomensondersteuning, of als binnen één gezin behoefte bestaat aan meerdere vormen van ondersteuning, zoals onderwijs voor de kinderen en zorg of inkomensondersteuning voor de ouder(s). Integrale ondersteuning betekent dat gemeenten problematiek op het gebied van werk en inkomen, gezondheid, zorg, schulden, veiligheid, huisvesting en onderwijs op samenhangende wijze (moeten) benaderen.

Gemeenten hebben de taak van integrale ondersteuning sinds 2015. Tot op het heden ontbreekt een toereikende juridische grondslag voor de uitvoering ervan en voor de verwerking van de daarvoor benodigde gegevens.¹ Het doel van het wetsvoorstel is om gemeenten de benodigde wettelijke grondslag te bieden, zodat bij behoefte aan meervoudige ondersteuning ook gegevens kunnen worden uitgewisseld en verwerkt. Het doel

¹ Actal, de rechtsvoorganger van ATR, pleitte bij de totstandkoming van de betreffende wetten in 2012 voor een voldoende juridische grondslag. Zie www.actal.nl/nieuwe-jeugdwet-leidt-tot-meer-regeldruk. In 2016 vroeg Actal opnieuw aandacht voor een goede grondslag (www.atr-regeldruk.nl/lastenluwe-toegang-tot-sociaal-domein-heeft-meer-tijd-nodig). Het knelpunt is verder ook door andere organisaties gesignaleerd, zoals de Raad van State, de Nationale Ombudsman en de Autoriteit Persoonsgegevens. Zie Kamerstukken II 2017/18, 34851, nr. 4, en ook Nationale Ombudsman (2018), Van wie is die privacy eigenlijk?

is verder om burger en uitvoeringspraktijk meer duidelijkheid en waarborgen te bieden met betrekking tot de toegestane verwerking van persoonsgegevens.

De meeste gemeenten beschikken over (of zijn bezig met de vorming van) meldpunten voor inwoners en professionals als zij zich zorgen maken over iemand in hun omgeving. Deze meldpunten passen in de dienstverlening die gemeenten uit hoofde van de Wmo (2007) bieden onder de noemer openbare geestelijke gezondheidszorg. Het voorliggende wetsvoorstel zorgt ook voor een wettelijke verankering van deze taak van de gemeenten. De verankering moet een stimulans vormen om tot een landelijke dekking van de meldpunten te komen. Het moet ook hier een voldoende grondslag bieden voor het verstrekken en verwerken van persoonsgegevens.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de gevolgen voor de regeldruk aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. Nut en noodzaak

Nut en noodzaak van een voldoende juridische (wettelijke) grondslag voor de integrale aanpak van meervoudige problematiek, het beschikken over een meldpunt en de verwerking van de daarvoor benodigde persoonsgegevens zijn in de toelichting toereikend beschreven. Zonder een dergelijke grondslag is een integrale aanpak door gemeenten niet goed mogelijk, treedt er "handelingsverlegenheid" onder uitvoerders op en moeten burgers verschillende keren hetzelfde verhaal vertellen. Dat heeft een suboptimale uitvoeringspraktijk (ook bij samenwerkingsvormen met andere partijen) en voor burgers onnodige regeldruk opgeleverd. Een voldoende juridische grondslag voor taak en gegevensverwerking neemt deze knelpunten weg. Het wetsvoorstel geeft uitvoering aan adviezen uit 2012 en 2016 van de rechtsvoorganger van ATR, waarmee uit het oogpunt van het verminderen van regeldruk voor burgers een belangrijke stap wordt gezet. Bovendien komt het de effectiviteit van een integrale aanpak ten goede. De onderbouwing van nut en noodzaak van de wet geeft geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

2. Minder belastende alternatieven

Het wetsvoorstel neemt het knelpunt weg dat burgers meerdere malen hetzelfde verhaal moeten vertellen om passende ondersteuning (bij meervoudige problematiek) te krijgen. Gezien de aard en inhoud van de maatregelen zijn minder belastende alternatieven niet aan de orde.

3. Werkbaarheid

In het voorgaande ligt al besloten dat de maatregelen van het wetsvoorstel de werkbaarheid van een aanvraag door burgers of gezinnen van ondersteuning ten goede komt. Zij kunnen in het vervolg in veel gevallen volstaan met het één keer vertellen van hun verhaal en meerdere onderzoeken kunnen achterwege blijven. Tegelijkertijd neemt de

uitvoerbaarheid voor gemeenten toe. Meerdere gesprekken en onderzoeken kunnen in beginsel worden gecombineerd, hetgeen efficiënter en effectiever is. Met de meer solide basis voor gegevensuitwisseling en -verwerking mag worden verwacht dat de "handelingsverlegenheid" in de uitvoering afneemt. In zoverre geven de werkbaarheid voor burgers en de uitvoerbaarheid voor gemeenten geen aanleiding tot opmerkingen. Het college merkt op dat een solide basis in wet- en regelgeving voor gegevensuitwisseling en -verwerking een zeer belangrijke randvoorwaarde voor een integrale aanpak van meervoudige problematiek is. Het betekent echter niet dat de integrale benadering daarmee ook realiteit is (geworden). Daarvoor zijn nog vele andere inspanningen nodig, zoals bijvoorbeeld het koppelen van informatiesystemen, het aanpassen van logistieke processen en het werken aan de competenties van medewerkers en professionals. Ook in de relatie en het contact met de burger zijn nog stappen te zetten. Om een vertrouwensrelatie met de burger op te bouwen is nodig dat op laagdrempelige wijze gebruik kan worden gemaakt van het inzage- en correctierecht (onder meer door inzage te geven in de logfiles van de geautomatiseerde systemen). De nieuwe wet is dus een belangrijke stap, maar tegelijk ook een uitdaging om de integrale benadering in de uitvoeringspraktijk ook echt handen en voeten te geven. Een instrument dat in de aanpak van de veranderingen kan helpen is de klantreis: hoe is na het eerste contact of signaal de integrale benadering te realiseren. Samen met de burger is met het instrument de inrichting van organisatie, systemen en processen invulling te geven.

3.1. Het college adviseert om bij de inrichting van organisatie, systemen en processen van het instrument van de klantreis gebruik te maken.

4. *Gevolgen regeldruk*

De toelichting op het wetsvoorstel bevat een paragraaf over de administratieve lasten. Het wetsvoorstel leidt volgens de toelichting niet tot het ontstaan van administratieve lasten of nalevingslasten voor burgers of bedrijven. In zekere zin is deze constatering correct, omdat het geen nieuwe verplichtingen aan burgers oplegt. Dat neemt echter niet weg dat het wetsvoorstel in de uitvoering tot minder regeldruk voor burgers gaat leiden. Omdat een integrale aanpak met de daarvoor benodigde uitwisseling en verwerking van gegevens mogelijk wordt neemt de regeldruk voor burgers af. In veel gevallen zal eenmalige aanlevering van informatie door burgers volstaan. Meerdere (afzonderlijke) aanvragen voor de diverse vormen van ondersteuning kunnen achterwege blijven. Eén aanvraag volstaat. Idem dito als het gaat om onderzoeken om de zorgbehoefte vast te stellen, waaraan het individu of het gezin moet meewerken. Niet alleen voor burgers neemt de regeldruk af. Dat geldt mogelijk ook voor de professionals. Zij kunnen in het vervolg gebruik maken van de informatie uit de rapportages en systemen rondom de signalen en aanvragen. Zij hoeven informatie niet opnieuw uit te vragen.

De paragraaf brengt de gevolgen voor de regeldruk van burger en professional niet in beeld. Evenmin geeft de paragraaf een berekening van de omvang van de gevolgen. In dit opzicht schiet de paragraaf over de regeldruk te kort en is aanvulling noodzakelijk.

4.1 Het college adviseert om in de toelichting de regeldrukgevolgen voor burgers en professionals te beschrijven en berekenen, conform de Rijksbrede methodiek.

Dictum

Nut en noodzaak van de wet zijn toereikend beschreven. Dat geldt ook voor de minder belastende alternatieven en de werkbaarheid van de maatregelen. De regeldrukparagraaf schiet echter tekort. Aanvulling is nodig met een beschrijving en berekening van de positieve gevolgen voor de regeldruk van burgers en de professionals.

Daarom is het dictum:

Het wetsvoorstel indienen, nadat met de adviespunten rekening is gehouden.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

w.g.

Voorzitter

Secretaris